

til en uhyggelig sammensat Hær. Efter det Kendskab, jeg har til de unge værnepligtige, som møder paa Sessionen, er der ingen almindelig og stærk Uvillie mod Soldatertjenesten. Saa længe Soldatertjenesten staar som en Pligt, lige for alle, er der ingen almindelig og stærk Uvillie mod den; men gør man den til et Haandværk, en betalt Stats-tjeneste, som man kan frigøre sig for ved at sige Nej Tak paa Sessionen, saa tror jeg, de værnepligtige i meget stort Omfang vil sige Nej Tak, navnlig tror jeg, de Elementer, som er de bedste og de dygtigste i det civile Liv, i stor Udstrækning vil sige Nej Tak. I Perioder, hvor der f. Eks. er stor Arbejdsløshed, er det muligt, at arbejdsløse vil melde sig i stort Antal og tage Militærtjenesten ikke af Interesse for den, men som en øjeblikkelig Nødhjælp i Mangel af andet Arbejde; men den Hær, der vil blive sammensat, overvejende af arbejdsløse, vil være en ensidigt sammensat Hær. Man kan tænke sig den Eventualitet, at et enkelt politisk Parti i en given Situation, hvor der staar stærk Strid om et Forfatningsspørgsmaal eller et vigtigt socialt Spørgsmaal, vil kunne se sin Interesse i at faa Herredømme over Hæren; i en spændt social og national Tid kan noget saadant tænkes. Saa kunde et saadant Parti inden Sessionerne udstede en Parole til sit Mandskab om at møde og lade sig tage til Soldat. Det er muligt, at en saadan Agitation vil være i Stand til at fremskaffe det tilstrækkelige Mandskab, som ikke vil melde sig af egen Tilbøjelighed. Men hvilken Hær vil det ikke blive? Det vil blive en ensidig, politisk opfanatiseret Styrke, der maaske i et givet Øjeblik kunde føle sig fristet til at tage Parti mod den lovligt siddende Regering og mod Flertallet, ud af hvilket denne Regering er udgaaet. Man kan indvende, at en saadan Agitation for ensidig Tilgang til Hæren aldrig vil gaa af i Stilhed, den vil kunne imødegaaes derved, at ogsaa Modpartiet anmoder sine unge om at melde sig. Ja vel, lad os antage, at en saadan Kappelstrid udviklede sig mellem to Partier om at faa fat i Flertallet i Hæren. Resultatet vil blive en nydelig Hær. Det vil blive en Hær sammensat af to mod hinanden opfanatiserede Fløje, der hver især vil modtage Parole ikke fra den lovligt siddende Regering, ikke fra Befalingsmændene, men fra sit Partis Hovedkvarter.

Vi er fra vor Side imod en saadan Ordning med Hensyn til Mandskabets Tilvejebringelse, vi holder paa Værnepligt; og tidligere har vi haft den Glæde at have Meningsfæller i det Spørgsmaal ogsaa i

Socialdemokraterne. Det er gjort meget stærkt gældende fra socialdemokratisk Side, at saa længe man skal have en Hær her i Landet, skal det være en Hær udgaaet af Værnepligten. Det blev gjort gældende i „Social-Demokraten“ i September Maaned i Fjor. „Social-Demokraten“ stemplede Tanken om en hvervet Hær som en yderst forkastelig Tanke, som en Hær, hvor der vilde være en frodig Jordbund for en særlig Landsknægtmoral, en Hær, der kunde blive et Redskab for hvad som helst for Magthaverne. Nu har jeg siden hørt sige, at „Social-Demokraten“ skrev saaledes den Gang, fordi den ikke havde bedre Forstand, den vidste ikke bedre, den vidste ikke, at det Forslag, det radikale Venstre vilde stille, ikke var et Forslag om en Lejehær, men et Forslag, der hvilede paa den saakaldte frivillige Værnepligt. Men „Social-Demokraten“ fik Besked den Gang, den fik omgaaende Besked af „Politiken“, der omhyggeligt forklarede Bladet, hvad det radikale Venstre vilde foreslaa. „Politiken“ havde ikke Held til at omvende „Social-Demokraten“ den Gang. Efter at have hørt „Politiken“s Forklaring skrev „Social-Demokraten“: „3 000 frivillige Rekrutter er ingen hvervet Hær“, siger „Politiken“: „Hvad forstaar man ved en hvervet Hær om ikke just en Skare, der mod Betaling melder sig frivilligt? Og hvem vil melde sig?“ Bladet besvarer det saaledes: „De eneste, der ingen Lede føler, er Westenholzernerne, Militæridioterne, hele Slængget af Chauvinister og Samfundshjælpere, alle dem, der huserede i Flensborgdagene. Det er aldeles hen i Vejret, naar „Politiken“ taler om Frontforandring fra vor Side. Vort Standpunkt er uforandret det samme: Intet Militærvæsen, ingen Hær og nødigst en hvervet Hær.“

Som jeg sagde før: „Politiken“ havde i September i Fjor ikke Held til at omvende „Social-Demokraten“ fra at være Tilhænger af Værnepligten. Jeg ved ikke, om andre Radikale siden har haft større Held med sig; der er et og andet, der kunde tyde derpaa, ligesom et og andet tyder paa, at det Forslag, Socialdemokraterne stiller op, er et Forslag, beregnet til at lade falde ud fra det digteriske Ord: „Lad falde, hvad ikke kan staa“. Jeg tænker, det gaar med Standpunktet til den lejede Hær, til Værnepligten, som det gaar med hele Socialdemokraternes Militærforslag, at det falder man af paa, det falder man fra, og i Løbet af nogle Uger ser vi Socialdemokraterne i denne Sag stemme for det radikale Venstres Forslag, som „Social-Demo-